

Izhaja razen ponedeljka in dneva po
prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravništvo:

Ljubljana, poštni predal šte. 168.

Naslov za telegrame: »Naprejek, Ljubljana.

Čekovni račun št. 13.807.

NAPREJ

Stane mesečno Din 25—
za inozemstvo Din 35—

Oglasi:

Prostor 1×55 mm 50 par. Mali oglasi: beseda
50 par, najmanj 5 Din.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne
priobčijo. — Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštnine proste.

Glasi Socialistične stranke Jugoslavije.

Letnik VI., šte. 42.
Četrkova
„Naprejeva“ številka
izhaja kot tednik:

LJUDSKI GLAS

Glasi
Kmecko-delavske zveze
Stane letno 60 Din — mesečno 5 Din

Zopet v Ljubljani.

Po poldrugem letu pregnanstva se vrača »Naprejek« zopet v Ljubljano. Kakor je treba to pozdraviti z veseljem, vendar bo marsikdo nezadovoljno vprašal, zakaj nismo ostali rajši v Krškem. V Ljubljani bo namreč »Naprejek« samo v tiskarni za približno 6000 Din dražji, in ker se ne sme več podražiti, smo sklenili, da bomo to razliko pokrili s tem, da izpustimo nedeljsko številko, »Ljudski glas« bomo pa izdajali ob sobotah. Naše gibanje napreduje, zlasti po kristanovsko-korunovskem »kongresu« 5. t. m. v Mariboru, ki je pokazal, da upravnim svetnikom Ljudske tiskarne nič ne pomaga njih demagogija v »Socialistu«; delavstva nimajo in brez tega ni socializma. Vendar nam napredek ne bo mnogo pomagal, če na drugi

strani dosedanja naročniki mislijo, da morajo pošiljanje denarja takoj ustaviti, če ne dobijo lista vsak dan. »Naprejek« polaga javne račune, naročniki naj se torej ne boje, da bodo prikrajšani, ampak naj stalno pošiljajo tudi zdaj, ko se selimo in ko imamo velikanske stroške, ki jih morajo tudi plačati naročniki, če hočejo imeti svoj list, in ne bančnega. Če bo dohodkov več nego izdatkov, bo pa potem toliko lažje in tem prej bomo zmagali podražitev tiska, da dosežemo zopet šesto številko. Zmagal bo le tisti, ki vztraja. Ostanite zvesti in pridobivajte še tudi druge, pa bo kristanovstva prej konec nego si mislimo.

Med selitvijo bo izhajal list neredno. Ne reklamirajte takoj!

Politični položaj.

V parlamentu se bje ljut boj za vlado. Toda vrši se večinoma izven parlamenta, za kulisami. Korupcijska klika, ki je leta vladala to državo, se je do predkratkim držala na krmilu s kupovanjem poslanskih skupin in dokler se ji je posrečilo, da je imela v parlamentu vsaj navidezno večino, je vladala ne oziraje se na manišno, odklanjajoč vsak sporazum in trdeč, da je v parlamentu vsaka — tudi še tako majhna — večina upravičena, da dela po svoje, čeprav v direktnem nasprotju z interesi državljanov. Velekorupcija je cvetela in kliki se je izplačalo, da je iz plena metala drobtinice prodajnim skupinam.

Končno pa je to stanje vendar privedlo opozicijo do združitve in tako je prišlo do sporazuma z Radičevci, do nove vlade iz nove parlamentarne večine in ta vlada se je 3 mesece držala proti vsem intrigam P. P. (Pašić Pribičević) klike. S pomočjo generalov je pa pred jesenskim zasedanjem parlamenta prišlo do krize, ki se je razvila v parlamentarno krizo

in le za las je manjkalo, pa bi bili imeli državljansko vojno. Korupcionisti so namreč zlorabljali svoj vpliv za kulisami, da je morala vlada večine odstopiti, ker so P. P. dokazovali kroni, da ta večina ne velja (zanje velja torej večina le takrat, kadar je njihova!). Pa vendar je ta večina dosegla, da je izvolila predsedstvo parlamenta po svoje in s tem precej zavrla želje P. P. po volivni vladi in prišlo bi bilo do parlamentarne večinske vlade, v kateri bi sedeli tudi Radičevci.

Toda tu je nastopil Radič zopet po svoje. V resoluciji, ki jo objavljamo pod naslovom »Radičev nastop«, je povedal sicer mnogo lepih in pravih besed, toda glavna vsebina te resolucije je pa, da je Radič zopet enkrat preskočil, ker je s to resolucijo razbil večinski blok in je zdaj situacija zopet povsem nova.

V naglici dogodkov, ki se vršijo po večini za kulisami, se ne da pregledati položaj in je nemogoče videti, kam se bo skrila korupcija. To pa vidimo vsi, da bodo obljubljeni zakon

proti korupciji z združenimi močmi soglasno pokopali. Saj bi bil to konec kapitalizma, če bi ta zakon — kakor so obljubljali — prisilil korupcioniste, da povedo, odkod imajo svoje bogastvo, kako so ga »zaslužili«. Saj so se tega še naši socialistični generali bali in so zbežali iz stranke, ko je zahtevala, da pokažejo svoje račune, samo tisti so ostali, ki se ne boje povedati, kaj imajo in odkod. Zdaj pa da bi država sama tudi tako pritiskala — kam bi se korupcionisti potem skrili?

P. P. so v obrambo proti obtožbam korupcijskih ministrov napravili nove obtožbe, protiobtožbe. Že to samo na sebi je značilno, da mislijo svoje grehe oprati z dokazom, da so tudi drugi grešili. Seveda ti si pa mislijo, da je bolj pametno, če se sploh nobene korupcijske zadeve ne spravljajo na dan, kakor pa da bi prišla na dan tudi njihova — zato bo prišlo najbrž do »koncentracijske« vlade, ki bo nekako podobna tisti enotni fronti, ki so jo pri slovenskem proletariatu letos vse leto skupaj limali naši korunovci in kristanovci pod geslom: »Le kar skupaj se vsedimo, proletarijat mora biti združen! Pozabimo, kar je bilo, pa je! Kaj bi pogrevali stare grehe?»

Seveda, naše zavedno delavstvo ni šlo na ta lim, kajti korupcija je šla na njegov račun in zato zahteva, da se javno obravnava, kdo je kriv. Ali bodo državljani pri bodočih volitvah tudi toliko pametni?

Teško! Kajti članek o ljudski volji, ki ga je te dni priobčil »Slov. Narod«, in ki pravi, da ljudske volje sploh ni, je resničen povsod tam, kjer ljudstvo ni organizirano, pa čeprav »Slovenec« ugovarja. Samo potom resnih orga-

nizacij more ljudstvo imeti svojo voljo; če bega za posameznimi demagogi, izpolnjuje le voljo teh demagogov, če se drži pa »vere«, izpolnjuje voljo verskih pastirjev. Ljudska volja je edinole v organizacijskem sodelovanju. Ker ljudstvo po svetovni vojni to resnico čim dalje bolj spozna, zato imamo toliko vrst »socialističnih« organizacij — vsak »voditelj« hoče imeti svojo. Resnično socialistične so pa le tiste organizacije, v katerih ljudstvo res sodeluje in po svojih sklepih sodočuje o svoji usodi. Za to je pa potrebna samouprava. Pravilnik naše stranke, ki sili posamezne organizacije, da se same upravljajo ali pa ne dobe vpliva na odločevanje v skupnih zadevah, ta nas bo prisilil, da bomo res sami upravljali najprej svoje krajevne, potem okrožne, končno pa tudi internacionalne zadeve. S tem bo prenehala demagogija avtonomije in centralizma, nacionalnosti in internacionalnosti, egoizma in komunizma. Svoje osebne zadeve bo upravljal vsak sam, krajevne zadeve prebivalci kraja, okrožne odposlanci iz vseh krajev itd. do internacionalnega kongresa, na katerem bodo ljudski zastopniki vsega sveta v internacionalnem jeziku (esperanto) razpravljali in odločevali o tistih zadevah, ki so vsem ljudem sveta skupne.

Tako sodelovanje vsega ljudstva se že precej odločno pripravlja. Sedanji spor med komunisti pomeni tudi pravzaprav le boj za samoupravo, in ko bo ta dosežena, bo tudi vprašanje leve in desne internacionale rešeno. Takrat bomo imeli ljudsko voljo in takrat bo konec takih kriz, kakršno imamo zdaj v Jugoslaviji.

Pravo

Schichtovo-milo
z znamko „JELEN“

je bilo in bo vedno ostalo najboljšo

Pri nakupu pazite na ime
„SCHICHT“ in znamko „JELEN“!

LISTEK.

Položaj žensk — nekdanj in danes.

Kakor vsak ve, so tekom minulega stoletja nastale velikanske spremembe v socialnem in gospodarskem življenju. Te spremembe so imele dalekosežne posledice tudi na ženske, kar se tiče njihovega načina zaslužka, njihove vzgoje in njihovega pravnega in političnega položaja.

Koncem osemnajstega stoletja je obstajal za ogromno večino žensk le en poklic: gospodinjstvo in razno domače delo, ki se je opravljalo na isti način, kakor so ga opravljale neštete prejšnje generacije. Oskrba hiše in dece, kuhanje, šivanje, pranje, predenje in drugi manjši hišni opravki so popolnoma zavzemali njihov čas. Malo je bilo tedaj kupovanja in pro-

dajanja. Osebnim potrebam se je tedaj zadostovalo na veliko bolj preprost način ko dandanes; lastni poljedelski pridelki in lastna domača obrt so preskrbovali malone z vsemi potrebščinami.

Prilik za vzgojo, kakor si jo dandanes predstavljamo, je bilo malo ali nič. Hčerke širokih mas ljudstva so se učile doma vsega, česar naj potrebujejo, ko postanejo lastne gospodinje. Nepismenost med ženskami je bila splošna. Ni bilo prilik za deklice nobenega socialnega razreda, niti najbogatejše, da bi se izučile na vseučiliščih ali pripravljale na kak profesionalni poklic.

V večini držav je bila ženska v pravnem pogledu odvisna od moškega. V očeh državljankega zakona je imela isti položaj kakor otrok. Ženska ni mogla sklepati pogodb. Ni mogla

tožiti niti biti tožena. Za njene prestopke civilnega značaja je bil odgovoren oče ali mož. Ženska ni imela lastnine; kar je dobila ob poroki, je postalo last moža. Imela je le malo pravic glede svojih otrok. Ako je delala pri tujem gospodarju, je mož pobiral njeno plačo.

Ženske, kakor tudi večina moških, so bile izključene od vsakih političnih pravic. V kolikor je kje bilo kaj volilnih pravic, so obstajale samo za moške posestnike. Tudi tam, kjer je že obstajala nekaka stopnja parlamentarne vlade, ni ta niti od daleč zastopala velike večine državljanov.

Začetkom tega stoletja pa je bil položaj že ves drugačen. Tovarniška industrija je stopila na mesto domače obrti. Pripravljanje oblačil in precejšen del pripravljavanja jedi je prešlo iz gospodinjstva v tovarne, kjer so žene

in dekleta pazile na stroje in opravljale preprosta mehanična dela. Mešta in trgi so postali industrijska središča, kjer so si moški in ženske — in tudi otroci — zaslužili svoj kruh potom dela v tovarnah ali delavnicah. Dostikrat so člani ene same družine delali v isti tovarni, ali ravno tako pogosto so bili nameščeni vsak drugje. Vsak je imel svoj poseben zaslužek.

Mnogo žen in deklet, ki niso prenesle svojega tradicionalnega poklica z doma v tovarno, so našle druge načine zaslužka. Nastale so velike trgovine za prodajo tovarniških pridelkov in z njimi potreba po velikih množicah prodajalk. Trgovske in javne pisarne so začele uporabljati ženske pisarniške moči. Ti in mnogi drugi poklici so polagoma privabljali čim dalje večje število deklet, da delajo v letih med šolo in poroko.

Razno.

RADIČEV NASTOP.

Hrvatsko zastopstvo je na svoji izredni seji v Zagrebu dne 23. t. m. sklenilo soglasno povodom vladne in parlamentarne krize v Beogradu sledeče:

1. Najostreje obsoja vsak poskus, da drugi ustavni faktor posredno ali neposredno vpliva na sklepe parlamenta sploh in na volitev predsednika posebej, in da na katerikoli način dela na to, da bi se težišče javnega življenja preneslo izven parlamenta oziroma parlamentarne večine, ker se s tem ruši vsa ustavnost in se uvaja osebni in absolutistični režim. 2. Aktivno sodelovanje drugega ustavnega faktorja pri reševanju vladne in parlamentarne krize razumeva ves hrvatski narod samo v toliko, kolikor ta ustavni faktor daje iniciativo, da se s tem njegovim poseganjem v javne posle lahko odklanja od ljudstva največja nevarnost, nikakor pa ne razumeva, da se to dela v času, ko bi morali biti trije ministri, obtoženi po parlamentarni večini in po parlamentarni vladi, izročeni sodišču radi korupcije, ker bi potem ljudstvo moglo dobiti dojem, da je korupcija celo pod najvišjo zaščito. 3. Koncentracijsko vladno vseh parlamentarnih strank z izključitvijo obtoženih radikalnih ministrov in njegove okolice, ki je s temi obtoženci v očitni zvezi, in samostojnih demokratov, ki smatrajo krvavo nasilje za najboljšo metodo reševanja hrvatskega vprašanja, sprejema samo tedaj, ako se tej vladi takoj poveri mandat za izvedbo svobodnih volitev, da se na ta način pred ljudstvom in pred svetom prizna tudi v praksi ljudska suverenost, na katero edino se lahko opira celokupna državna ureditev.

Prepeluh — boljševik!

Kdor se količkaj spominja, kako je Albin Prepeluh kot poverjenik za socialno politiko v poprevratni ljubljanski vladi in v vodstvu socialno demokratske stranke na Kristanovi desnici divjal proti komunistom, ta bo zmajal z glavo, češ, to pa že ne! Pa je le res. Ta mož je namreč razen gospodarskih dobičkov iskal tudi politično slavo, ker mu pa te slave niso dali socialisti, je šel (l. 1920) h klerikalcem. Most jim je delal s svojim »Avtonomistom«, ki ga je tiskal v Blasnikovi tiskarni kot njen predsednik in solastnik. Vendar mu vse prijateljstvo s klerikalci ni prineslo mandata, tako da se je začel po lanskih volitvah ogledovati po kakšni bolj hvaležni stranki. Pobotal se je s Toneom Kristanom, ne vemo, če zaradi gospodarskega sodelovanja, ali tudi, ker je upal, da bo Kristanov »rdeči veletok« res še enkrat spravil delavstvo pod Kristanov plašč in da bi tukaj kazalo ujeti kak mandat. Ko je šel ta veletok po copatah, se je Prepeluh približal k Radiču in domenila sta se, Radiču pride vse prav. Ko je pa vstopil Radič v III. internacionalo, smo mislili, da pojde Prepeluh zopet drugam, ker ne gre, da bi tak nasprotnik komunistov postal sam komunist — ali bi mogel n. pr. Spalajković postati komunist? Prepeluh misli, da lahko, zato je ostal lepo pri Radiču in v nedeljo je baje v Ptuj na shodu nastopil za boljševizem. Pa ne zato,

V deželah, kjer so se razmere tako spremenile, je postalo potrebno napraviti zakone za zaščito žensk pred nevarnostmi predolgh delovnih ur, nočnega dela itd. V nekaterih deželah so zakoni, ki obvarujejo žensko pred delom v času pred porodom in po porodu. Nekateri države so poskrbele za pokojnino materam nedoletnih otrok, tako da ne bi bile prisiljene iti na delo v tovarne in tako zamenjati otroke. Dasi je veliko razlike glede stopnje zaščite, ki jo zakoni te ali one dežele nudijo ženskam v industriji, vendarle vse zapadne dežele imajo nekako vrsto zakonov v tem pogledu.

Tekom minulega stoletja so se priložnosti za naobrazbo velikansko povečale. Moški in ženske — ali te zadnje veliko bolj počasi — so se lotili teh boljših priložnosti. Skoraj v vsaki

ker je v preteklih dneh Radič izjemoma delal pametno politiko, ampak zato, ker je ta politika kazala uspeh, ki bi ga g. Prepeluh rad požel. Radič je dober demagog in Prepeluh misli, da je on tudi, zato lahko hodi z njim po vseh nacionalah in internacionalah; pametni ljudje vedo, da ne oni ne ta ne bosta nikdar dosledna, kvečjemu če prestopita k Pašiču, ki bi znal oba dosledno voditi za nos, ker je še večji demagog.

Stanovanjska politika čim dalje bolj smrdi. Tudi v tem oziru je korupcija kriva, da ni mogoče nikamor naprej. Velekapital ima svoje dobičke vedno večje, v Beogradu pridno zidajo, drugod pa nič ali skoro nič. Zlasti država ne, dasi ima zasedenih zelo mnogo privatnih hiš za svoje urade in še mnogo več za svoje uradnike. Mali človek ne dobi stanovanja, če se še tako trudi, zato je prisiljen ostati v luknji, ki jo slučajno ima, in ker se torej ne more preseliti, je priklenjen na to luknjo in s tem tudi na podjetje, ki ima na ta način zagotovljene delavce, čeprav jih še tako izkorišča. Ti pa le po tihem škripljejo z zobmi, namesto da bi se organizirali za boj proti kapitalistični velekorupciji. Enako delajo tudi mali hišni posestniki, ki jim je velekapital z najemninskim zakonom vzel njih pristradane hiše in jih dal velepodjetnikom, ki jim te hiše služijo za uklepanje modernih sužnjev.

Znani Spalajković, bivši poslanik v Parizu, ki je ob lakoti v Rusiji posebno lepo pokazal svoj značaj z izjavo, da je najboljšje, če komunisti pokrepajo — ta je ob sedanji krizi v Beogradu zopet igral važno vlogo. Kam nas vodijo klike, ki jih tvorijo taki značaji, si lahko mislimo.

Drag tobak. Kakor poročajo iz Beograda, misli uprava monopolov na povišanje cen tobaka. Kdaj bo konec izkoriščanja državljanov?

Uredba o draginjskih dokladah državnih upokojencev je izšla sedaj v celoti tudi v Uradnem listu, in sicer v 97. številki.

Maribor. Gostilničarju v Ljudskem domu s. Jos. Fleisu so odpovedali na zelo human način. Gospodje generali Kons. društva za Slovenijo in njih mariborski prijatelji zaslužijo, da zadevo bolj pojasnimo, zato se bomo k stvari še vrnili, za danes žal ni prostora.

Da se ne pozabi. Na protivojnim shodu v Ljubljani dne 21. septembra t. l. je med drugim očitel g. Nace Mihveč »levičarju«, da nima korajžje priznati, da je komunist, ker se boji Korošca. No, Nace je res pogumen, on se ministra Korošca nič ne boji in gre, če kaže, z njegovimi trabanti v enotno fronto in skupno z njimi kandidira na listi »Zveze delovnega ljudstva« v ljubljanski občinski svet, v katerem se potem z njimi prav dobro počuti na temelju »pomirljivega« razrednega boja.

Mimogrede. »Socialist« nam v svoji onemogli jezi večkrat zameri, da prinaša »Naprej« članke iz ameriškega »Proletarca«. Iz vseh, iz »Proletarca« v »Napreju«, objavljenih člankov, se vidi socialistično stremljenje ameriških sodrugov, ki je isto kakor naše. Pa ne, da bi se bili mi z njimi dogovorili, ker je Amerika precej daleč in mi ne razpolagamo s hitrimi prometnimi sredstvi, kakor razpolagajo

zapadni deželi more zdaj deklica, če hoče, doseči isto izobrazbo kakor njen brat. Na splošno rečeno je izobrazba v evropskih deželah prilagojena potrebam raznih socialnih razredov. Nobena dežela pa ne nudi dekletom takih olajšav za izobrazbo od otroškega vrta do vseučilišča kakor Združene države. Število žensk v raznih znanstvenih poklicih raste vsak dan, O odvetnicah in zdravnicah se prejšnji generaciji še sanjalo ni.

Druge spremembe so nastale v pravnem in političnem položaju žensk. V nekaterih deželah imajo poročene ženske pravico upravljati neodvisno svoje lastno imetje in imajo popolno pravico do svojega zasluženega denarja. V nekaterih deželah ima mati enako pravico z očetom glede oskrbe otrok. V mnogih deželah sme ženska opravljati trgovske posle s popolno

n. pr. pri »Socialistu« vsaj s hitrimi (a ne logičnimi) računariji. In gospode okrog »Socialista« strašno jezi, da so še slovenski socialisti iste smeri, kakor je bogokletna »Naprejava«, ki lahko to svojim članom dokumentira z objavo člankov iz »Proletarca« in kot protiutež »Socialistove« laži in demagogije. — Čudovito je, da oporunizem nima nikjer več prostora pri socialistih, edino »Socialist« je še njegova zadnja postojanka. Zato je potrebno, da pokažemo včasih kaj iz njega tudi našim čitateljem, da vidi-jo, kak socialistični monstrem je prišel na svet. —?

Javnost in javni računi. V »Socialistu« št. 40 gre nekemu bivšemu »frajtarju« (ne oficirju, dr. Korun ni bil oficir) eden glavnih socialističnih principov (načelo javnosti) počasi in še to le na pol v njegovo trdo glavo. Mi pa na ta njegova brihtna izvajanja pravimo: »Gegen die Blindheit kämpfen die Götter umsonst!« (Zoper slepoto se bojujejo bogovi zaman.) —?

Ljubezen gre skozi želodec.

To je star pregovor. Naj se pobožni idealisti še tako zvijajo in naj še tako dokazujejo, da živi človek lahko tudi od božje besede, vendar ostane ta pregovor še nadalje v veljavi. Pripovedke o angelih in golobčkih, ki so nosili Habakuku in drugim prerokom hrano, ostanejo samo pripovedke za otroke. Čudežev ni bilo, jih ni in jih ne bo. Ljubezen pojde vekomaj skozi želodec.

Res je, da se mladi ljudje zaljubijo po navadi skozi oči. Zagledajo se drug v drugega, potem pa hrepenijo po skupnem gnezdu in sanjajo, da bodo v tem gnezdu vekomaj srečni. Res je to. Tudi se mi zdi, da so take zveze izmed vseh še najlažje srečne, če ne pride kaj vmes.

Toda danes so taki časi, da pride zelo rado kaj vmes. Le oglejte se malo po svoji okolici, pa boste našli, da so skoro po vseh gnezduh nesrečni pari. In čim večji je blagoslov z mladitvi, tem bolj raste nesreča. Pomanjkanje požre ljubezen. Starši, ki so v medenih tednih drug drugega silili, naj več je, in ki so za prvega otroka spravljali vse najboljše kose, si začno šteti grizljaje, in marsikateri otrok je bil že tepen, ker je hotel več kruha.

Pomanjkanje požre ljubezen!

Tudi pri proletariatu je tako. Zato se tudi proletariati enako kakor mladi pari ne sme združevati na lepe oči in prazne sanje o skupnem gnezdu, ampak mora skrbeti za to, da bo v tem skupnem gnezdu nadomestil idealistično hrepenenje s stvarnim, realnim, resničnim sodelovanjem.

Mož in žena, ki se ne razumeta, sta lahko do ušes zaljubljena v trenutku vžičenja, trajna pa taka ljubezen ne more ostati, ker se od ljubezni ne živi. Pameten človek gleda torej pri izbiranju družice bolj na notranje zmožnosti, nego na zunanjo kakovost. Da je toliko nesrečnih zakonov, temu je krivo dejstvo, da je dandanes skoro nemogoče najti ženo, ki bi bila zmožna moža razumeti in z njim sodelovati; vse žene podcenjujejo notranje zmožnosti in čim večje nade postavljajo na svojo zunanjo prikupljivost, tem večkrat jih slišimo izgovarjati se,

odgovornostjo. Splošna tendenca je, da se ženskam podeli isti položaj pred zakonom, kakor ga imajo moški.

Morda najbolj pomembno gibanje v tem pogledu je priznanje ženske volilne pravice. Prva evropska dežela, ki je to storila, je bila Norveška, ki je leta 1907 podelila ženskam volilno pravico. Od tedaj je ena dežela sledila drugi v politični emancipaciji žensk. Priznana jim je bila ne le aktivna, marveč tudi pasivna volilna pravica, t. j. pravica biti izvoljen. Ženske sedijo v parlamentih na Finskem, Angleškem, Nemškem in v drugih deželah. Tudi tam, kjer ženske nimajo še istih političnih pravic kakor moški, je vprašanje ženske volilne pravice na dnevnem redu in tok časa je tak, da kmalu ne bo več moderno razvitih dežel brez ženske volilne pravice.

Tekom enega stoletja, a večidel

Delnice Zadržne banke — brez cene. Nekdo ima za 3300 Din delnice Kristanove banke in jih prodaja že leta, pa jih ne more prodati. Leta 1922 je dobil po posredovanju dr. Koruna nanje 2000 Din posojila, torej komaj polovico. Zdaj pa mora plačati od tega posojila take obresti, da je tudi za sedanjo oduroško dobo vendarle preveč: 128 Din in še 21 Din stroškov za četrlet, torej na leto štirikrat toliko! Kristan pa zna res dobro gospodariti!

Jeklarski sindikat. Kakor listi poročajo, se nameravajo združiti vse tvornice jekla v Nemčiji, Franciji, Angliji, Belgiji in Luksemburgu v en sam sindikat.

Pogajanja za sklep trgovske pogodbe med Nemčijo in Belgijo so za nekaj časa prekinjena. Nadaljevala se bodo 10. novembra t. l.

Francija je priznala sovjetsko Rusijo.

Predsednik kitajske republike Tsao-kun je pobegnul.

da resnih vprašanj ne razumejo, češ to ni za ženske.

Tako je tudi s proletariatom. Če primerjamo stranke zakonskim zvezam, najdemo enako nesrečo in enako nezvestobo. Nekdanja ljubezen do velike, mogočne stranke je izpuhtela, ko je prišlo vmes pomanjkanje. »Kaj pa imam od tega?« Ta fraza se sliši na vseh oglih. Preveč površna je bila ljubezen, razumevanja in sodelovanja ni bilo, zato so izostali uspehi, za trpljenje pa se nihče ne združuje, trpljenja ima vsak svojega dovolj...

Ko smo to spoznali, smo si postavili geslo: »Naša moč je v zavednosti.« Torej ne v tem, da se nas veliko združi, ampak v tem, da se združimo na sodelovanje zavedni, ki vemo, kaj hočemo in ki za svoj cilj tudi vztrajno delamo. Boljše je 1000 članov brez milijonov, pa delavnih, kakor pa 1.000.000 članov z milijonskim kapitalom, pa nedelavnih. Prvi bodo rasli in si z delom množili kapital, drugi pa bodo jedli od svojega kapitala (če jim ga tatovi ne pokradejo!) in potem se bodo žalostno raztepli na vse vetrove. Ali ni tako?

Če so nekateri izmed teh 1000 pričakovali zmage že po par mesecih, niso bili zavedni. Če so hoteli dati samo enkratni zgled in narediti s tem iz milijona nezavednih takoj na prvi mah zavedne in požrtvovalne borece, niso bili dovolj zavedni.

Z vztrajnim delom bodo naše vrste počasi rasle in istotako bo le počasi rasla naša moč. Za začetek potrebujemo le zvestobe in izvrševanja vzajemnih dolžnosti, da utrdimo sodelovanje. V začetku smo še preveč podobni nemislečim ženam, ki je prej zanje skrbel oče, zdaj pa, ko smo postali samostojni, pogrešamo te očetovske skrbi, delati se nam pa ne ljubi ali pa ne znamo. Preveč smo zidali na prikupljivo zunanost socializma, premalo pa na notranje zmožnosti! Preveč smo računali na lepoto socialistične ideje in mislili, da nas bo sama ne le skupaj držala, ampak nam tudi skleda napolnila! Zdaj pa, ko smo v lastnem skupnem gnezdu, imamo le tisto, kar sami skupaj znosimo

tekem zadnje generacije, se je položaj žensk v javnem, gospodarskem in pravnem življenju več spremenil kakor v vsej prejšnji zgodovini človeštva.

Pa na Slovenskem? Mnogo, zelo mnogo imamo mož, ki se zgražajo, če slišijo, da naj bi jim postala žena enakovredna. Še celo med socialisti se najdejo mnogi, ki govore, da žena ne sme dobiti volilne pravice, češ, potem bo izvoljenih še več klerikalcev. To je sicer res, toda brez političnih pravic ne bodo začele žene nikdar misliti in dokler ne bodo znale misliti, bodo zadrževale razvoj ne le sebi, ampak tudi možu. Le poglejte okoli, našli boste povsod izvrstne može, ki so se odtegnili javnemu delovanju, ker so jih žene zadrževale. Tudi najboljši čutijo težko breme, če jih žena ne razume... (Po F. L. I. S.)

in sami naredimo — in tega je malo, samo za sproti in še to le s pomanjkanjem. Zdaj smo spoznali, da gre ljubezen tudi v stranki le skozi želodec in da nekdanje navdušenje nič ne pomaga. Zdaj smo si začeli šteti grizljaje in očitajo lenobo in marsikak puhloglavac misli, da je to začetek konca, dočim je to v resnici le začetek resnega dela za socializem.

Kajti socializem je osvoboditev proletariata izpod kapitalovega varuštva. Tudi Izraelci so preklinjali, ko jih je Mojzes izpeljal iz egiptovske sužnosti, češ, tam smo imeli vsaj polne lonce! Nezavedni so bili! Nezavedni so tudi vsi tisti, ki se boje štetja grizljajev in očitanja lenobe. Kajti nikdar

ne bo mogoče osvoboditi delavstva tako, da bi ne bilo več treba delati, socializem bo delavcem le uspeh njihovega dela zasigural. In to bo dovolj, kajti danes delavec ni gospodar nad svojimi izdelki, ampak mu jih jemlje kapitalist, lenuh. Kar bo socializem dal, to bo torej le pravična razdelitev dela in jela. Ta razdelitev bo pravična seveda šele takrat, ko jo bodo vršili delavci sami. Začetek tega razdeljevanja je štetje grizljajev in očitanje lenobe, oboje ni nič drugega nego prvi korak do pravične razdelitve dela in jela. Tega se moramo navaditi, potem se ne bo vršilo več z očitki, ampak s stvarnim merjenjem.

Odgovor na obe strani.

Sodrug Jeram se je v svoji izjavi v št. 146. »Napreja« obregnil ob mene, češ da mi svetuje plačevanje progresivnega davka. Na tako izzivanje bi sicer ne odgovoril, če bi se sodr. Jeram ne bil v isti izjavi izgovarjal na sejo Delavske zbornice, katera je razpravljala o stroških njegovega in Krušičevega shoda. Odgovarjam pa zato, da objasnim važnost dotične seje Delavske zbornice, na kateri ni bil s. Jeram navzoč, ko je bila važnost razvidna iz dnevnega reda radi demisije zborničnega tajnika dr. Likarja. Tista seja je bila veliko bolj važna, kakor pa opomin na mene, da bi plačeval progresivni davek, ker ta davek podpisani plačujem in priznavam že od leta 1920 dalje. (To ni točno! Vsaj za leto 1923 ne. Pokr. tajnik.) Kdor o tem dvomi, naj se obrne na celjsko krajevno organizacijo SSJ in KDZ in ne na s. Jerama, kateri je v svoji komodnosti dal najprej nezaupnico pokrajinskemu tajništvu SSJ v Krškem in nato začel posamezne člane pokrajinskega odbora obirati radi progresivnega davka. Socialistični »far« ni tisti, ki svoje dolžnosti izpolnjuje i napram korporacijam, v katerih je po nalogu proletariata zastopan, da poseča seje, i napram stranki, da spolnjuje svojo individualno dolžnost s plačevanjem prispevka ozir. progresivnega davka. Socialistični »far« je po mojem skromnem mnenju tisti, ki ne mara nobene odgovornosti prevzeti in ki ne prihaja na seje tam, kjer gre za dobrobit proletariata, in končno tisti, ki bi samo druge učil stroge discipline in izvrševanja dolžnosti, sam se pa poslužil tudi grožnje n. pr. o preobračanju miz itd.

Ob času, ko je izšel napad na lastnega člana naše stranke, je izšel še en napad v »Socialistu«, katerega je napisal brezdvomno moj stari in dobro znani neprijatelj, ki se joka navidezno nad slabim izidom občinskih volitev v Celju, katere so za njegovo obrt slabo izpadle. Člankar se zaletava v mene z neukusnimi priimki kakor »Gobezdavi Leskošek« in »Leskoškovega pritlikavstva« bo moralo biti konec. Na ta neokusen napad

odgovarjam le sledeče: Nisem prijatelj lastne hvale, ali povedati pa moram, da nisem nikdar pridobival pristašev z alkoholom, marveč sem jih vedno pridobival le s programom in delom. Konstatiram, da v naši celjski skupini nimamo niti enega pritlikavca, marveč le zavedne člane i v politični kakor tudi v strokovni organizaciji. Če je kdo na svetu gobezdač, je gobezdač tisti, ki se rine v delavskih vrstah v ospredje in se je pri tem etaliral na temelju individualističnega gospodarstva, oznanjuje socialistične nauke o razrednem boju itd., sam pa dela z zgledom privatne lastnine, ki je najjačji steber kapitalizma in kapitalističnega družabnega reda. Vsak, kdor ima količkaj soli v glavi, vé: da socialna revolucija ne bo dosežena tem potom, še manj pa s političnimi frazami raznih obrtnikov, ki izkoriščajo v malem ravno tako kakor industriji v velikem. Ampak da se bo socialna revolucija dosegla le z gospodarsko revolucijo, t. j. z odpravo privatne lastnine in uvedbo skupne lasti. Kdor vodi svoje gospodarstvo na temelju privatne lastnine in govori za socializem samo zato, da razširja svojo obrt in da gledajo ljudje v njega kot »dobrotnika«, se mi zdi tak, kakor tisti, ki pripoveduje masi, naj ne pije alkoholnih pijač, medtem ko še sam ni nehal piti, oziroma, ko še sam ni postal abstinent. V ilustracijo Leskoškovega gobezdanja naj mi člankar dovolj omenjati še to-le: Jaz sem tekom svojega delovanja v nebroj tovarnah izvršil mezdna pogajanja, pri katerih so se regulirali delavski prejemki na več milijonov dinarjev. Če člankar smatra tako delo za gobezdanje, svobodno mu, vendar bi ga prosil, da i on pojasni, koliko je on storil za zboljšanje ekonomskega položaja delavcem? Kajti ustvarjanje eksistenc posameznikom ne štejem jaz za splošen dobrobit proletariata, ampak štejem to za ustvarjanje pritlikavstva in partizanstva, katero je zakrivilo poraz pri občinskih volitvah. Za slučaj, da se člankar še oglasi, bom objavil vse spise o predpripravih za volitve v Celju.

Alojzij Leskošek.

Gospodarstvo.

Občni zbor »Sloge«, r. z. z o. z. v Ljubljani, se bo vršil v nedeljo dne 9. novembra 1924 v Ljubljani. Prostor bo še naznanjen. Začetek ob 10. uri. Odločeval bo o tem, ali pojdemo naprej ali nazaj. V smislu dosedanjih sklepov nas moralno vežejo pravila »Skupnega doma«, ostati hočemo brezpogojno skupaj, pa čeprav še vedno nimamo vidnih hiš, na katere bi tudi neverneži kaj dali. Kdor ne pozna vrednosti »Napreja«, ni prav, da je sploh pristopil. Kdor jo je pa prej poznal, pa misli, da se je zaradi Kristanovega hujskanja zmanjšala in obupava nad bodočnostjo »Napreja«, ta naj odstopi, ne pa da zahteva, naj »Napreju« vzamemo obratni kapital in ga zabijemo v hiše. Hiše bomo zidali, ko nas bo »Napreje« toliko združil, da bomo dovolj močni za dražjo produkcijo. O tem razpravljajte po organizacijah, potem pa vsi, ki ne mislite priti na zbor osebno, izročite svoje knjižice tistem sodrugu, ki mu zaupate, da bo idejo »Skupnega doma« držal neomajno! Članske knji-

žice »Sloge« so namreč legitimacija za občni zbor. Kdor jih bo imel več, bo imel več glasov. Komur daš knjižico, tega voliš za svojega pooblaščenca. Če pa le moreš, pridi sam!

21. oktobra 1924.

»Sloga« r. z. z o. z. (bodoči »Skupni dom«: 156 članov s polno vplačanim deležem (izmed teh 14 žen = 8,97%). Od prej vloženih hran. vlog 111.022-76 dinarjev, ta teden vplačanih 1550.— dinarjev. Stanje 112.572-76 Din.

Valute. 24. oktobra 1924: italijanska lira 3.25—3.55 Din, dolar 69.15 do 70.15 Din, francoski frank 3.62 do 3.67 Din, češka krona 2.07—2.10 Din, avstrijska krona 9.7—9.9 par, 100 Din 7.425 švicarskih frankov.

O B L E K E
O B R O K E
O. B. MESTNI TRG 5
BERNATOVIČ.

Iz stranke.

Trbovlje. Kraj. polit. org. SSJ v Trbovljah sklicuje za ponedeljek, dne 27. oktobra t. l. ob 4. uri popoldan v prostorih Del. doma svoj občni zbor z običajnim dnevnim redom. Dolžnost vseh članov je, da se občnega zbora polnoštevilno udeležijo. — Odbor.

TISKOVNI SKLAD.

Od 1. I. do 11. X. 1924 Din 31.201-73; še k zbirki dobrih kovinarjev (pogl. »Napreje« št. 151) Din 5; Jakob Savrtnik, Ljubljana Din 10; Neimenovan, Ljubljana Din 10.75; A. Sotlar, Hrastnik Din 2; Filip Grabner, Črna, namesto »Socialistu« Din 50; Franjo Weissbacher, Celje Din 1; Franc Ribizl, Celje Din 1; Franc Jelen, žel., Celje Din 5; Ivo Vrečar, Celje Din 5; Josip Resnik, Štore Din 2; Mihael Varmonočnik, Štore Din 2; J. F. II., Štore Din 5; Josip Gaberšek, Štore Din 2. V Črni se je nabralo 19. t. m.: Blaž Žagar Din 10; Franc Trebove Din 10; Aleš Košutnik Din 5.50; Filip Dolinar Din 10; Matevž Wenig, Mežica Din 10; Filip Grabner Din 5; Leonard Sajler Din 10; Ivan Sekavčnik Din 5; Ivan Krajger Din 3; Filip Mlinar Din 5; 2 neimenovana iz Črne Din 5; Filip Repanšek Din 10; Franc Štern Din 10; žganje (ki ga abstinent ne pije) Din 6.75; Matevž Kranjc Din 10; Franc Šibold Din 5. Od 1. I. do 19. X. 1924 skupaj Din 31.422-73.

Stalni naročniki »Napreja«: 45. Vinko Möderndorfer, učitelj v Mežici; 46. Ivan Polak, kovač, Loke 86, Trbovlje; 47. Franc Kranjc, št. III 12, p. Mislinje; 48. Milan Vičič, Jadranska banka v Ljubljani; 49. Jerko Jurinac, uradnik, Preradovičeva ul. 44, Zagreb; 50. Blaž Žagar, rudar, Helena, Črna; 51. Franc Trebove, rudar, Helena, Črna; 52. Filip Mlinar, rudar, Črna; 53. Ivan Krajger, Žerjav, Črna.

**Ako piješ 'BUDDHA' čaj,
vživaš že na zemlji raj!**

Glad je hud sovražnik proletariata. Res je težko dandanes zbirati prispevke za organizacijo, ko si večina komaj za suh kruh zasluži!

Sirah je še hujski nasprotnik proletariata. Zlasti danes, ko grozi brezposelnost vsakemu, kdor pokaže neustrašenost v razrednem boju.

Najhujsi sovražnik proletariata je pa nevednost. Kdor je zaveden, se mu ni treba bati ne strahu ne gladi, ta dva sta nevarna le nevednim. Zato si bom od ust odtrgal, da bom vsak mesec vedno plačal »Napreje«, čeprav bi glad pritiskal, zato se tudi od strahu ne dam zapeljati, da bi zamolčal čitanje »Napreja«, ampak vsi lahko vedo, da sem tudi jaz naročnik tega proletarskega lista, ki preganja nevednost, najhujskega sovražnika proletariata.

Izjavljam, da bom stalno redno plačujoč naročnik »Napreja«, dokler bo zastopal proletarske koristi proti kapitalizmu. Da »Napreje« res zastopa te koristi, bom spoznal po tem, če bo imel svoje predale odprte za vse proletarce, ki imajo kaj resnega povedati, in dokler se bo držal načela javnosti zlasti glede računov. Dokler bo »Napreje« odgovarjal vsaj tem zahtevam, bom plačal vsak mesec naročnino najpozneje do osmega. Moje ime lahko objavite med stalnimi naročniki »Napreja«.

Datum Podpis

Točen naslov

Zaupniki in vsi drugi sodrugi ter naročniki naj nam vsestransko pomagajo premagati selitvene težave. Ne le od uredništva in uprave, ampak tudi od njih je odvisno, da se taki zadržki in neredi skrajšajo, s časom po sploh enkrat za vselej odpravijo. Ali si že pridobil še enega naročnika? Si že plačal naročnino za oktober? Če ne, stori to takoj! Če si Kristanovec, potem seveda ni treba.

Uprava.

Poravnajte naročnino!

Dopisi.

Novice iz Mežiške doline. G. Srečko Kordoš, paznik v Mežici, nam je pred tedni poslal v objavo dopis s tem naslovom. Dopisa seveda ne bomo objavili, z njegovo vsebino pa bomo vendarle seznanili naše ljudi. Predvsem je pohvalil neko prevaljsko pošiljnico, ki se baje zanima tudi za glavno zalogo tobaka v Prevaljah. (G. Rozman v Prevaljah je nekoč g. Srečka ekspediral iz svoje gostilne, nič ne dvomimo, da je napravil to prav opravičeno.) Potem prvi gosp. Srečko, da so letošnjo pomlad prav nesramno blatili g. Dvornika, popolnoma po krivici seveda, in sled obrekovalcev da je izhajala iz občinske hiše v Prevaljah. (S tem je pokazal svoje kopito!) To nam je bilo dovolj. — Gospodu, ki se je skrtil za ime Srečko Kordoš — v Mežici in v Črni ne poznajo nobenega človeka, ki bi se tako pisal — bo pa menda tudi že dovolj za spoznanje, da se ne damo potegniti za nos in da še nimamo povoda ga rehabilitirati. — Uredništvo.

Hrastnik. V tukajšnji steklarni so zastavkali 14. oktobra steklarji. Stavka je obrambna, podjetje hoče razveljaviti kolektivno pogodbo, znižati plače za 20% in odpraviti družinske doklade. Stavka je kompaktna, razen dninarjev. V tovarni je afiširan neki razglas, po katerem se odpoveduje na 14 dni vsemu delavstvu radi stavke delo. Med stavkujočimi vlada dobro razpoloženje. Stavka je enaka tudi v steklarni v Zagorju.

Globoko pri Brežicah. »Kmetijski list« v št. 35. in 37. prinaša pod naslovom »Globoko« najbolj infamne izmišljotine, pač čisto po receptu globoškega dopisnika, ki svojim soobčanom samo čast kraje. Pa naj si nikar ne misli, da so vsi drugi občani tako neumni, da bodo kar snedli take lumparije, ne da bi se dopisnik podpisal in pa kot občan in občinski odbornik spravil celo zadevo pred sodišče, ali pa jo izročil občinskemu odboru, da se za stvar zavzame tako, da bo dobila občina plačano, kar ji je bilo ukradeno.

Kar se pa mene tiče, da sem klečal pred svojim bratom-kaplanom, omenim samo to, da sploh takrat doma nisem bil, ko je bil brat na dopustu. Sicer mi pa to očita liberalen list, ki vedno kriči, da nima vera nič opraviti v politiki, tisti list, v katerega pišejo ljudje, ki so se kot bivši člani parlamenta baje zavzemali za tak tiskovni zakon, po katerem ne bi smel noben list več laži pisati itd., sami pa največje laži v javnost spravljajo. — G. Ureku, bivšemu poslancu SKS, smo že velikokrat očitali, da je dajal tuj denar brez vednosti in privolitve lastnikov in da je potvoril podpis Mihaela Soterška iz globoške občine pod člankom, katerega je hotel vtihotapiti v »Slov. Gospodarja«, a se mu ni posrečilo. Niti z besedico ni na ta očitavanja reagiral. — Do konca se bomo pa pred sodiščem pomenili.

Martin Umek.

Ministrstvu za agrarno reformo v Beogradu v vednost, kako uraduje šef okrožnega agrarnega urada v Mariboru Gregorič. Interesenti iz občine Globoko so vložili potom občinskega urada priziv proti nepravilnemu postopanju pri reviziji in delitvi parcele št. 431. grofa Attemsa v teku osmih dni, ko je izšel razdelitveni odlok, kakor to predpisuje zakon, na okrožni agrarni urad in na agrarno direkcijo v Ljubljano. Ta priziv je pa okrožni agrarni urad zavrnil, ne oziraje se na uradno potrdilo občinskega urada in še to z ukazom, da mora vsak zainteresirani, ki je podpisal priziv, plačati 25 dinarjev za kolek. Kaj takega sploh še nismo doživeli od nobenega še tako demokratsko-birokratičnega uradnika.

Trbovlje. (Zakasnelo.) Našim čitateljem je že znano, da se je tukajšnja kraj. organizacija SSJ pred kratkim bavila z vprašanjem občinskih volitev in je radi njih poslala spomenico na oblastno upravo. Ta pa je ostala doslej brez uspeha. Druge stranke v Trbovljah so se tudi združile za skupno akcijo glede obč. volitev, razen demokratov seveda, ki so

